

Naturvårdsenheten
Hannah Brandin
Direktnr. 023-812 59
Faxnr. 023-811 18
hannah.brandin@lansstyrelsen.se

Floda-Björbo Fiskevårdsområde
Att. Göran Gustafsson
Flotarvägen 3
785 45 BJÖRBO

Angående forspaddling och forsränning i Fänforsen och Käringforsen, Gagnefs kommun

YTTRANDE

Er skrivelse föranleder *inte* Länsstyrelsen att vidare utreda eventuellt skydd av Käringforsen och Fänforsen.

UPPLYSNING

Om en verksamhet orsakar skada kan en arrangör bli skyldig att betala skadestånd till markägaren. Frågan om skadestånd prövas av allmän domstol.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Göran Gustafsson har, på uppdrag av Floda-Björbo Fiskevårdsområdesförening (FVOF), kontaktat Länsstyrelsen angående verksamhet i Fänforsen och Käringforsen, Vansbro kommun. Den bakomliggande frågeställningen gäller uppkommen störning på fisk/fiskeverksamhet från forsränning/paddling med kanoter, kajaker och gummibåtar.

Fiske

I de aktuella vattendragen finns harr och öring. På grund av miljöpåverkan (elkraftsutbyggnad, föroreningar och andra störningar) är det svårt att få harr och öring att reproducera sig. Öringstammen är redan starkt hotad och detta gäller över hela Sverige med några få undantag. För att förbättra bl.a. reproduktionsbetingelserna har Floda-Björbo FVOF sedan 7 år tillbaka infört Eko-fiske i Käringforsen där reglerna är:

- Endast fiske med flugspö tillåtet, all fisk som fångas skall återutsättas.
- Vi har fiskeförbud på harr pga. lek fr.o.m. 1 maj t. o. m. 1 juni.
- Fiskeförbud på öring pga. lek fr.o.m 15 sept. t. o. m. 1 nov.

Floda-Björbo FVOF uppger att harr och öring är en stationär fisk med en ståndplats på max 5x5m. Då maxdjupet i forsarna ej överstiger 1,5m djup i genomsnitt så blir fisken störd (stressad/skrämd) när man paddlar över ståndplatserna. Västerdalälven är extremt varm jämfört med t.ex. Österdalälven som får bottenvatten från Trängsletdammen. Stressfaktorn börjar vid en temperatur på 18 grader och ökar ju varmare vattnet blir. Sommartemperaturen i Västerdalälven ligger på 20- 25 grader och lägger man till

forspaddling och gummibåtskörning över ståndplatser och lekområden i sommarvarm älv i forsarna så är det en katastrof för fiskens faktiska överlevnad.

Forsränning/paddling

Floda-Björbo FVOF uppger att det dagligen kan förekomma uppemot 15-20 paddlare och 2-5 gummibåtar som kör hela dagarna i Fänforsen och Käringforsen. En del dagar är det tävlingar eller grupper på uppemot 100 personer som forspaddlar och kör gummibåt.

Forspaddling i nämnda outbyggda forsar går emot fiskevård, fiskens överlevnad och chansen att reproducera sig. Med den ökande forspaddlingen ökar även smittorisen för kräftpest och fisksjukdomar.

Floda-Björbo FVOF bedömer även att forspaddlingen leder till att många fiskare undviker forsarna vilket gör att Floda-Björbo FVOF gör stora förluster i fiskekortsförsäljning och på grund av de störningar som forsränning orsakar blir stödutsättningar av icke lokal öringsstam ett måste istället för naturlig reproduktion

Sammanfattningsvis vill Floda-Björbo FVOF att Länsstyrelsen utreder hur ovanstående ska lösas juridiskt samt att Länsstyrelsen utreder om det går att genomföra ett förbud mot forspaddling och forsränning i Fänforsen och Käringforsen.

MOTIVERING

Forsränning/paddling

Organiserat friluftsliv, exempelvis naturturism, är möjligt tack vare allemansrätten. Allemansrätten är dock knuten till den enskilde individen, inte till grupper. Därför har arrangörer av organiserade aktiviteter i naturen ett särskilt ansvar. De omfattas bland annat av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kapitlet i miljöbalken som är till för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller andra besvär.

Den som arrangerar organiserade aktiviteter på annans mark, t.ex. forspaddlingsarrangemang, tävlingar, naturturism etc., har enligt miljöbalkens 2 kapitel skyldighet att:

- Skaffa god kunskap om allemansrätten.
- Informera deltagarna om allemansrättens stora fördelar men också det ansvar som följer med den.
- Genomföra skydds- och försiktighetsåtgärder för att undvika skador och andra besvär.
- Välja lämplig plats för verksamheten för bästa upplevelse och för att förebygga risken för skador och andra besvär.

Allemansrätten kan alltså användas kommersiellt och av många personer samtidigt. Detta visar också en dom i Högsta Domstolen från 1996 (NJA 1996 s. 495) och som dessutom gäller just forsränning. Domen ger vägledning om hur allemansrätten ska tolkas vid kommersiell användning av annans mark för turism och även när det gäller organiserad verksamhet. Så länge verksamheten inte ger skador på naturen eller besvär för markägaren

får arrangören använda marken på allemansrättslig grund. I domen framkommer att det inte torde vara möjligt att förhindra organisationer eller enskilda från att utnyttja allemansrätten kommersiellt eller på annat sätt, så länge verksamheten inte blir så omfattande att den så kallade toleransgränsen överskrids. I det aktuella fallet ansågs att samtliga försämnare som nyttjar området höll sig inom ramen för allemansrätten. Den organiserade och marknadsförda verksamheten som ett företag bedrev (där utrustning erbjudits och anvisande av område gjordes) var dock för omfattande och markägaren ansågs ha lidit skada och olägenhet.

Om det föreligger risk för att en verksamhet eller åtgärd kan komma att väsentligt förändra naturmiljön krävs enligt 12 kap. 6 § miljöbalken samråd med länsstyrelsen. Verksamhetsutövaren måste alltid göra en egen bedömning av om en åtgärd ska anmälas. Om en anmälan för samråd inte gjorts, där länsstyrelsen anser att verksamheten faller inom anmälningsskyldigheten kan länsstyrelsen antingen begära att anmälan ska ske eller direkt besluta om föreläggande och förbud. I ett samrådsärende är det natur- och kulturmiljö som beaktas, inte enskilda intressen.

Länsstyrelsens bedömning av påverkan på fiskens möjlighet till reproduktion i Fänforsen och Käringsforsen

Samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken

Land och vatten vid Käringsforsen och Fänforsen är utpekade som riksintresse för naturvård (Göralven-Västerdalälven) och riksintresse för friluftsliv. Området är även utpekade som ett "särskilt värdefullt vattendrag" samt hyser hotade och skyddsvärda arter. Länsstyrelsen anser inte att forspaddling i Käringsforsen och Fänforsen utgör en sådan verksamhet som alltid bör anmälas för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken. De utpekade allmänna intressen som finns i området torde inte påverkas negativt av forspaddling.

Länsstyrelsen anser dock att samråd kan vara lämpligt att genomföra innan större tävlingar eller arrangemang med många deltagare genomförs eller då fasta anläggningar, såsom markerade banor, sätts upp.

Bildande av andra områdesskydd

Länsstyrelsen bedömer att nämnda störning på fisket *inte* utgör ett sådant hot mot enskilda fiskarter att det finns motiv för bildande av områdesskydd (såsom exempelvis djur- och växtskyddsområde eller naturreservat).

Länsstyrelsen vill dock erinra om att livsbetingelserna för det akvatiska djurlivet kan förbättras genom riktade åtgärder. Dessa forsar är, liksom den absoluta majoriteten av liknande forsar i Sverige, påverkad av olika rensningsföretag som under det senaste seklet gjort att livsbetingelserna för många arter försämrats och bl. a. att fiskbestånden är mindre än vad de ursprungligen var.

Sammantaget gör Länsstyrelsen bedömningen att det för närvarande inte finns skäl att vidare utreda eventuellt skydd av Käringsforsen och Fänforsen.

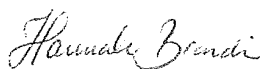
ÖVRIGT

Naturvårdsverket har nyligen (våren 2011) startat en översyn av frågan om hur ett ökat organiserat friluftsliv förhåller sig till allemansrätten.

I den slutliga handläggningen av ärendet har miljövardsdirektör Stig-Åke Svenson varit beslutande och naturvårdshandläggare Hannah Brandin föredragande. Representant från Rättsenheten och Miljöenheten har deltagit i ärendet.

Stig-Åke Svenson

Hannah Brandin

Kopia

Floda Forsfarare c/o Yngve Perjons, Movägen 37, 875 62 45 Djurmo